

Lahden kaupunki, Elinvoima- ja työllisyysjaosto, 21.11.2022

§ 95

TE-palveluiden siirto paikallistasolle vuoden 2025 alusta

10433/00.01.02.05/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Työllisyyspalvelujohtaja Taisto Tuominen, 044 482 6976

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Elinvoimajohtaja Lankinen Markus

Päätösehdotus

Kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto päättää, että Lahden kaupunki:

- 1) järjestää henkilöasiakkaiden TE-palvelut asukkailleen.
- 2) tuottaa sopimusperusteisesti Päijät-Hämeen muiden kuntien muodostamalle työllisyysalueelle henkilöasiakkaiden palveluja, kuten esimerkiksi vieraskielisten ja koto-asiakkaiden palvelut työllisyyspalvelujen (TE-palvelu) osalta.
- 3) tuottaa/hankkii sopimusperusteisesti työnantaja- ja yritysasiakkaiden palveluja Päijät-Hämeen muiden kuntien tai kuntien muodostaman työllisyysalueen kanssa.
- 4) tuottaa/hankkii sopimusperusteisesti palveluhankintoihin liittyviä asiantuntijapalveluita muiden kuntien tai muiden kuntien muodostaman työllisyysalueen kanssa.

5) selvittää työllisydenhoitoon liittyvät kaupungin organisaation sisäiset muutostarpeet TE-palveluiden paikallistasolle siirron yhteydessä.

Perusteluosa

Uudistuksen taustaa

Hämeen työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto) tuottaa TE-palveluita valtion viranomaisena Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnissa. Kanta-Hämeessä TE-toimistolla on kolme toimipaikkaa (Forssa, Hämeenlinna, Riihimäki) ja Päijät-Hämeessä yksi toimipaikka (Lahti) sekä tämän lisäksi asiakasvastaanottoa kuntien tiloissa ainakin Heinolassa.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäiseksi käynnistettiin työllisyyden kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelut) tarjoamisesta. Työllisyyskokeiluissa tavoitellaan vahvempaa vaikuttavuutta työllisyyden edistämässä sovittamalla yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja. Työllisyyden kuntakokeilut alkoivat 1.3.2021 ja jatkuvat määräaikaikaisina kokokeiluina 31.12.2024 saakka. Työllisyyden kuntakokeiluihin (25) osallistuvilla kunnilla (118) on jo nyt varsin hyvät lähtökohdat tarjota asiakkailleen kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin vastaavia palveluja. Kokeiluihin ohjattiin kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat sekä kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa kokeilualueiden TE-toimistoissa.

Lahden seudun työllisyyden kuntakokeiluun osallistuvat Lahden kaupungin lisäksi Asiakkalan, Hollolan ja Kärkölän kunnat sekä Orimattilan kaupunki.

Kuntakokeilun toiminnan ja kokeilukulttuurin kautta mahdollistetaan palvelujen kehitystyö. Syyskuun lopussa työttömyysprosentti oli Asikkalassa 6,9 %, Hollolassa 6,8 %, Kärkölässä 9,0 % ja Orimattilassa 9,1 %. Lahden työttömyysprosentti oli 12,9 %, joka oli Päijät-Hämeen korkein työttömyysprosentti. Lahden työttömyysprosentti oli korkein myös 12 suurimman kaupungin vertailussa. Lahden työttömistä 51,2 % on pitkäaikaistyöttömiä (työttömyys kestänyt yhdenjaksoisesti yli 12 kk).

Pääministeri Sanna Marinin hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä TE-palveluiden siirrosta paikallistasolle. Linjaus liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyspalveluissa. TE-palvelujen siirto kunnille toisi palvelut lähemmäksi asiakkaita.

Hallituksen lakiesitys annettiin eduskunnalle 6.10.2022. Esityksen mukaan palveluiden järjestämisvastuu siirtyisi kunnille vuoden 2025 alusta alkaen. Esityksen mukaan mukaan oma kunta ja alue tuntee asukkaansa ja paikallisen elinkeinoelämän parhaiten, joten sekä työhakija- että yritysasiakkaat saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita. Työllistyminen tehostuu, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla.

Hallituksen esityksen mukaan palvelut siirretään kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Päijät-Hämeen kuntien työvoiman määrä on yhteensä 92 666, joista Lahden osuus on 55 809. Muiden Päijät-Hämeen kuntien työvoiman määrä on yhteensä 36 857.

Yhteistoiminta-alueiden muodostamisessa on lisäksi otettava huomioon maantieteellinen yhteys, työssäkäynnin toimivuus, kielellisten oikeuksien toteutuminen ja riittävät resurssit. Viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa

käyttää kuntalain mukaan järjestämisvastuussa oleva taho eli yhteistoiminnassa järjestetyissä palveluissa vastuukunta tai kuntayhtymä. Esityksen mukaan tästä voidaan sopia myös toisin eli toimivaltaa voidaan yksittäisissä tehtävissä antaa yhteistoimintasopimuksen jäsenkunnalle kuntalain säännöksistä poiketen. Työllisyysalue voi sopia viranomaiselle kuuluvan toimivallan siirtämisestä toiselle työllisyysalueelle.

Lahden kaupunki on palkannut määräaikaisesti (1.9.2022 – 28.2.2025) projektipäällikön TE2024-uudistukseen liittyvien asioiden valmisteluun. Muissa Päijät-Hämeen kunnissa ei ole palkattu em. asian valmisteluun henkilöstöä, mutta yhteisen hankkeen valmistelutyö on aloitettu.

Hallituksen lakiesitykseen sisältyy vaikutusten arviointi ja keväällä tilattussa työllisyysalue selvityksessä on arvioitu vaikutuksia Päijät-Hämeen ja Lahden kaupungin näkökulmasta.

Päijät-Hämeen työllisyysalueselvitys

Lahden kaupunki tilasi keväällä 2022 Mikko Kesä Oy:ltä selvitystyön, joka käsitteli Lahden kaupungin ja Päijät-Hämeen kuntien osalta TE2024-uudistuksen järjestämisaluetarkastelua. Selvitys valmistui kesäkuussa 2022 ja sitä esiteltä eritilaisuuksissa kuntien virkamies- ja luottamushenkilöjohdolle sekä kuntien työllisyysasioista vastaaville virkamiehille. Selvitystä on päivitetty hallituksen antaman lakiesityksen jättämisen jälkeen. Selvitys otsikolla ”TE2024 – uudistus, varsinainen lakiesitys ja sen vaikutukset Lahdessa ja Päijät-Hämeessä” on oheismateriaalissa.

Päijät-Hämeen työllisyysalueselvityksessä esitetään johtopäätöksenä:

1. Lahden kaupungin kannattaa järjestää TE-palvelut itse

Lahden työttömyystilanne ja TE-uudistuksen rahoituskokonaisuus perustelee sitä, että Lahti pystyy vaikuttamaan itsenäisenä järjestäjänä parhaalla tavalla oman alueensa työllisyystilanteeseen. Lisäksi Lahti voi itsenäisenä järjestäjänä sopia joustavilla yhteistoimintasopimuksilla yhteistyömalleista.

2. Päijät-Hämeeseen kannattaa muodostaa koko maakunnan kattava kahden järjestäjän (Lahti + muut kunnat) alueellinen yhteistyömalli

Malli turvaa yhdyspinnat alueellisesti yhdenmukaisena kokonaisuutena: Sote, koulutus, ja alueelliset yrityspalvelut sekä valtakunnalliset yhdyspinnat. Maakuntarajat ylittäviä järjestäjämalleja ei suositella.

Lahti voisi tuottaa sopimuksella maakunnan muista kunnista koostuvalle järjestäjälle keskitettyjä palveluita (esim. vieraskielisille asiakkaille). Työvoiman liikkuvuutta edistävät työvoiman tarjontaa ja kysyntää edistävät palvelut tulisi varmistaa maakuntatasoisesti.

Kaupunginhallituksen työllisyysseminaarissa 17.10.2022 esiteltiin mm. Päijät-Hämeen työllisyysalueselvitystä ja 6.10.2022 annetun lakiesityksen keskeisiä muutoksia ja vaikutuksia keväiseen esitysluonnokseen nähden. Työllisyysseminaarissa kaupunginjohtaja toi esille kantansa, että Lahden tulisi järjestää palvelut itse ja tuottaa sopimusperusteisesti palveluja toiselle työllisyysalueelle.

Järjestämisvastuun näkökulmasta tarkasteltuna hallituksen lakiesityksessä 20 000 työvoiman ylittävien kuntien asema selkiytyi. Lakiesityksen 12 §, 1 momentin perusteella Lahti voisi päättää järjestämisestä yksin.

Hallituksen lakiesitystä on viimeksi esitelty Päijät-Hämeen liiton järjestämässä kuntajohtajien kokouksessa 19.10.2022 ja puheenjohtajafoorumissa 28.10.2022. Puheenjohtajafoorumissa on

keskusteltiin myös palvelujen järjestämisestä 1.1.2025 lukien sekä yhteisestä valmistelutyöstä.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Toimenpiteet